

PSILON

crematoriumbeheer Zuid-West-Vlaanderen

Evaluatie beleidsperiode 2013-2018

evaluatie en aanbevelingen naar de nieuwe beleidsperiode

Inhoud

1	OPDRACHT.....	3
2	ENKELE CIJFERS.....	4
3	EVOLUERENDE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT	8
4	EVALUATIE AANBEVELINGEN BELEIDSPLAN 2013-2018.....	10
5	FINANCIËLE RESULTATEN 2013 – 2018.....	13
6	(NIEUWE) UITDAGINGEN 2019 - 2024.....	15

1 Opdracht

Het Decreet Lokaal Bestuur bepaalt in art. 459 dat elke intergemeentelijke vereniging aan het begin van een nieuwe legislatuur een evaluatierapport opmaakt over de werking van de vereniging.

Voorliggend rapport, voorbereid door de uittredende raad van bestuur, wil terugblikken over de werking van Psilon in de periode 2013-2018. Daarbij geeft de raad van bestuur ook wat voorzetten en aanbevelingen mee voor de nieuwe beleidsperiode.

Deze evaluatie wordt voorgelegd aan de nieuwe raad van bestuur en aan de vennoten-gemeenten en de algemene jaarvergadering op 18 juni 2019.

De nieuwe bestuursploeg zal vervolgens de aanbevelingen verder meenemen in de voorbereidingen van een nieuw ondernemingsplan en financieel plan, dat in het najaar 2019 wordt voorgelegd aan de gemeenteraden en aan de buitengewone algemene vergadering van 17 december 2019.

2 Enkele cijfers

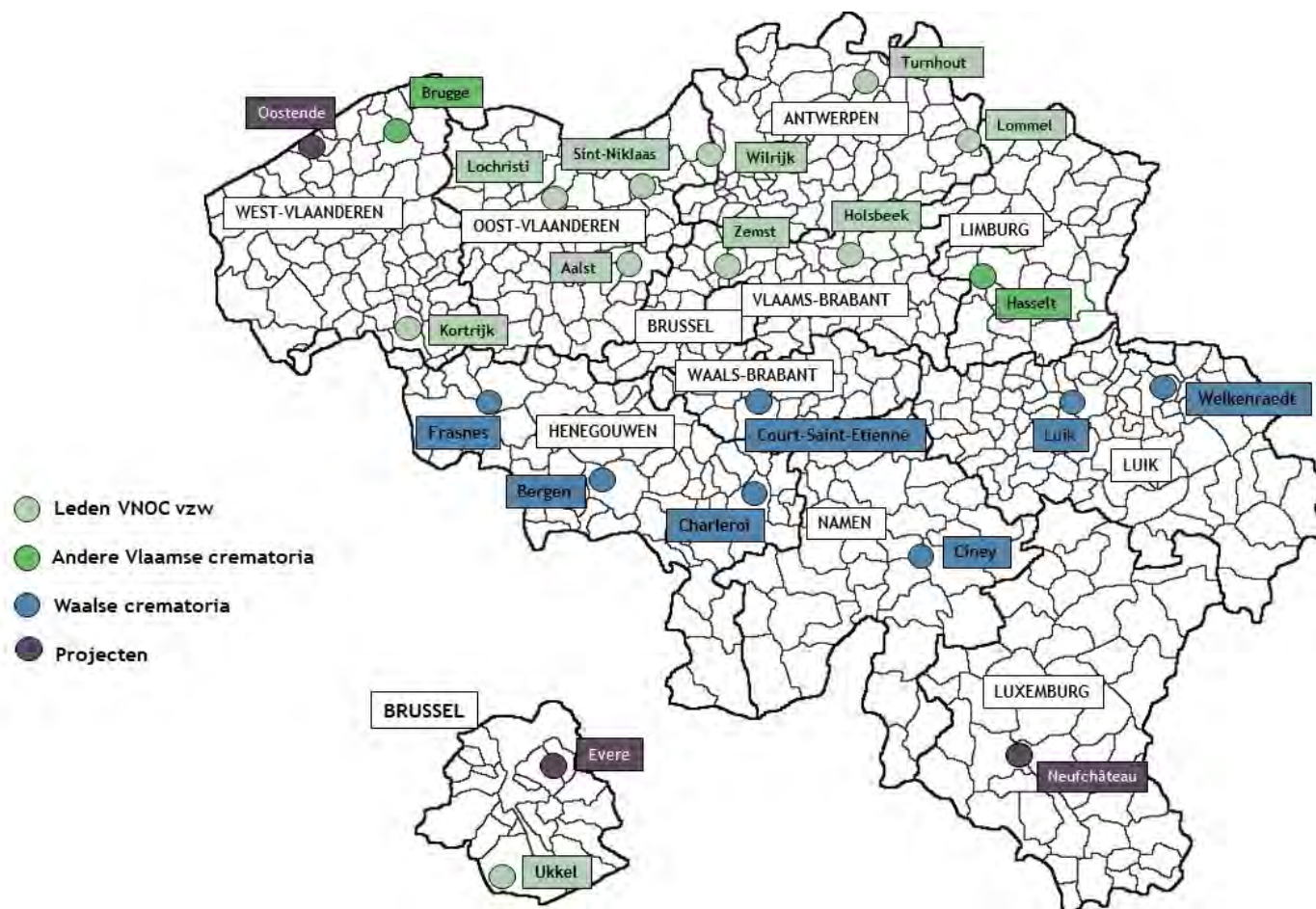
2.1 Evolutie crematiekeuze België

In het voorbije decennium heeft de keuze voor cremeren een hoge vlucht genomen. Vandaag kiest ruim één op twee Belgen voor een crematie bij het overlijden. In West-Vlaanderen bedraagt deze keuze zelfs bijna 70%. Het verruimde aanbod aan asbestemmingen met urnenvelden, asverstrooiing op zee of het bijhouden van de urne in de familie versterkt de stijgende trend.

Niettegenstaande het sterftcijfer relatief stabiel was rond 108.000 overlijdens per jaar in de laatste 10 jaar, bleef het aantal crematies in België jaarlijks toenemen van 48.418 crematies in 2008 naar 67.230 crematies in 2018.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		18/15
ANTWERPEN	6.494	6.501	6.299	6.297	6.215	6.553	7.137	7.274	7.716	7.289	7.397	7.398		-4,1%
BRUGGE	5.593	6.151	6.281	6.396	6.330	5.416	5.460	5.359	5.746	5.765	5.730	5.849		1,8%
LOCHRISTI	7.055	7.308	6.310	6.393	6.120	6.141	6.316	6.338	6.841	6.564	6.787	6.661		-2,6%
SINT-NIKLAAS	0	428	2.282	2.452	2.742	3.014	3.205	2.931	3.358	3.392	3.694	3.760		12,0%
TURNHOUT	2.546	2.656	2.639	2.678	2.592	2.663	2.647	2.454	2.644	2.675	3.020	2.905		9,9%
ZEMST	3.997	4.490	4.570	4.772	4.795	5.038	4.957	4.493	4.276	4.184	4.330	4.434		3,7%
HASSELT	4.192	4.156	4.285	4.610	5.075	5.630	5.399	4.465	4.656	4.524	4.017	3.837		-17,6%
KORTRIJK					326	2.404	2.956	2.992	3.065	3.208	3.755	3.798		23,9%
HOLSBEEK							935	2.779	3.633	4.056	4.485	4.601		26,6%
LOMMEL												1.006		
AALST												285		
VLAAMS GEWEST	29.877	31.690	32.666	33.598	34.195	36.859	39.012	39.085	41.935	41.657	43.215	44.534		6,2%
BRUSSEL	6.007	6.356	6.348	6.121	6.049	5.651	5.334	5.152	5.513	5.283	5.232	5.096		-7,6%
BRUSSELS GEWEST	6.007	6.356	6.348	6.121	6.049	5.651	5.334	5.152	5.513	5.283	5.232	5.096		-7,6%
LIEGE	4.289	4.385	4.286	4.348	4.397	4.035	3.694	3.446	3.493	3.587	3.569	3.640		4,2%
CHARLEROI	3.332	3.557	3.639	3.697	3.738	3.276	2.798	2.685	2.877	2.861	2.741	2.879		0,1%
MONS	2.158	2.430	2.357	2.184	1.943	1.944	2.092	2.077	2.276	2.385	2.308	2.407		5,8%
FRASNES				840	1.548	1.637	1.697	1.732	1.834	1.910	2.061	2.186		19,2%
COURT SAINT ETIENNE					94	1.475	1.659	1.672	1.916	2.020	2.223	2.359		23,1%
WELKENRAEDT						300	1.000	1.180	1.428	1.372	1.513	1.670		16,9%
CINEY						503	1.618	1.802	2.185	2.403	2.359	2.459		12,5%
WAALS GEWEST	9.779	10.372	10.282	11.069	11.720	13.170	14.558	14.594	16.009	16.538	16.774	17.600		9,9%
TOTAAL	45.663	48.418	49.296	50.788	51.964	55.680	58.904	58.831	63.457	63.478	65.221	67.230		5,9%

Sinds de oprichting van nieuwe crematoria in Aalst (2018) en Lommel (2018) tellen we in België nu 19 crematoria. Bijkomende projecten staan in de steigers in Oostende (verwachte opening eind 2019), Neufchâteau (2020) en Evere (2020).

2.2 Evolutie activiteiten UITZICHT

Crematies

Ook de cijfers van UITZICHT zijn bijzonder snel gegroeid. In 2012, het eerste volledige jaar van zijn werking, telde UITZICHT 2.404 crematies. Nauwelijks drie jaar later keek UITZICHT al aan tegen het in de milieuvergunning opgelegde plafond van 3.065 crematies. De Vlaamse overheid stond een uitbreiding van de milieuvergunning toe tot maximum 4.000 crematies/jaar. Eind 2018 klokten we af op 3.798 crematies.

Uitvaartdiensten

Het aantal crematies met uitvaartdienst in UITZICHT stagneert rond de 15%. Dat betekent dat zes op zeven crematies een uitvaartdienst kennen buiten UITZICHT, in een parochiekerk of in een private aula van een uitvaartondernemer.

In de voorbije jaren hebben nogal wat uitvaartondernemingen geïnvesteerd in eigen uitvaartaula's. Toch heeft dit slechts een geringe impact op het aantal uitvaartdiensten in UITZICHT. We blijven jaarlijks zo'n 550 uitvaartdiensten verzorgen, of gemiddeld twee uitvaartdiensten per dag.

Koffietafels

Sinds april 2014 biedt UITZICHT ook eenvoudige rouwmaaltijden aan, dit in zaal Horizon. De oorspronkelijke ambitie om 250 à 300 koffietafels per jaar aan te bieden werd nog niet gehaald. Ongeveer één op drie uitvaartdiensten in Pilon wordt gevolgd door een familiebijeenkomst in UITZICHT. In de voorbije twee jaren telden we 185 koffietafels per jaar, goed voor circa 5.600 gasten

2.3 Herkomst overleden / crematies UITZICHT

	2015	2016	2017	2018	2018%
Regio Ieper	395	376	520	559	14,7%
Regio Kortrijk	1.652	1.725	1.873	1.879	49,5%
Regio Roeselare-Tielt	501	489	629	684	18,0%
Regio Diksmuide-Veurne	66	66	126	126	3,3%
Regio Brugge en Kust	19	19	37	30	0,8%
Oost-Vlaanderen	101	138	152	163	4,3%
Waals gewest	298	340	373	307	8,1%
Overige in binnenland	7	9	5	9	0,2%
Frankrijk	25	41	36	37	1,0%
Nederland	0	0	1	2	0,1%
Andere landen	1	5	3	2	0,1%
Totaal	3.065	3.208	3.755	3.798	
Waarvan uit aangesloten Pilon-gemeenten	72,5%	72,0%	69,2%	70,7%	

De drie regio's uit het werkgebied van Pilon zijn ruim vertegenwoordigd in de inkomende crematies in UITZICHT. Het grootste gewicht gaat logischerwijs naar de Kortrijkse regio, omwille van de kortere afstand tot het crematorium én omwille van het hogere bevolkingsaantal in die regio. Toch blijft UITZICHT ook een behoorlijk aandeel crematies verzorgen voor de aanpalende regio's, zoals het Waalse Mouscron-Comines of de aangrenzende Oost-Vlaamse gemeenten (bv. Zulte, Kruishoutem).

2.4 Uitvaartdiensten UITZICHT

	Aantal crematies	Uitvaartdiensten			
		Aantal diensten	Met kist	Met urne	Zonder kist/urne
2015	3.065	496	271	225	0
2016	3.208	508	255	248	5
2017	3.755	540	250	290	0
2018	3.798	545	239	303	3

Het aandeel uitvaartdiensten bedraagt ca. 15% op het totaal aantal crematies. In de voorbije jaren merken we een omslag naar afscheidsdiensten met urne. Dergelijke afscheidsvorm biedt logistiek meerdere voordelen, zowel voor het crematorium als voor de families.

	Voorganger					
	Eigen medewerker UITZICHT	Katholiek (Dekenij)	Christelijk (niet rooms-katholiek)	Andere religie	Vrijzinnig humanistisch	Externe voorganger of ondernemer
2015	275	99	53	3	16	30
2016	275	78	46	1	17	93
2017	328	73	55	5	9	65
2018	357	41	60	4	11	69

UITZICHT biedt de mogelijkheid voor alle families om een afscheid te organiseren volgens de eigen geloofs- of levensovertuiging. De eigen ceremoniebegeleiders van UITZICHT kunnen zelf voorgaan in een "burgerlijke" (levensbeschouwelijk neutrale) afscheidsdienst. Maar ook externe voorgangers, vaak geloofsgebonden, kunnen ingezet worden.

In de voorbije jaren stellen we systematisch een toenemende vraag vast naar de eigen voorgangers van UITZICHT. Dit zien we graag als een bevestiging van de gewaardeerde inzet van onze medewerkers. Maar dit betekent ook een steeds verder toenemende workload voor onze eigen mensen.

3 Evoluerende maatschappelijke context

Bovenstaande cijfers geven reeds enkele trends aan ten aanzien van afscheid en uitvaartvormen. We onthouden verder nog enkele algemene maatschappelijke evoluties, met een directe impact op onze werking.

3.1 Toenemende crematiekeuze

Nog steeds neemt de keuze voor crematie verder toe in Vlaanderen. Het VNOC, de koepel van de crematoria in Vlaanderen, gaat in het volgende decennium uit van een te verwachten groei tot ca. 80% crematiekeuze.

3.2 Individualiteit / maatwerk / flexibiliteit

Ook in het uitvaartgebeuren zien we een sterke groei naar individuele afscheidsvormen en rituelen. Uitvaartondernemers, maar ook crematoria, bieden de families de mogelijkheid om een afscheid in te vullen volgens de eigen overtuiging en met eigen woorden en media.

Dit vertaalt zich in het veelvuldig gebruik van eigen beeldmateriaal (foto's, video's), eigen teksten en getuigenissen, livemuziek, diverse afscheidsrituelen tijdens en na de dienst.

Van de uitvaartverzorgers wordt een grote flexibiliteit en creativiteit verwacht om – binnen de fysieke grenzen van de onthaalinfrastructuur van het crematorium – maximaal in te spelen op de wensen van de families. Ook de infrastructuur en de technische middelen zelf dienen regelmatig bevroegd te worden, om zo mee te evolveren met de nieuwe vragen en verwachtingen.

3.3 Openbare, maatschappelijke opdracht

De lijkbezorging is historisch gezien steeds een overheidstaak geweest. Ook de crematie is logischerwijs een publieke zorgtaak, wettelijk voorbehouden aan de lokale besturen en hun (intergemeentelijke) verenigingen.

De wetgever zag hierin de garantie om binnen deze uitzonderlijke zorg de keuzevrijheid te waarborgen, met respect voor elke overtuiging en dit wars van elk winstbejag of commercieel belang.

De openbare crematoria werken sinds vele jaren in een model van publiek-private samenwerking met de private uitvaartondernemers.

De crematoria verzorgen hun decretaal erkende basisopdrachten (crematies, uitvaartdiensten, rouwtafels) aan sociaal verantwoorde tarieven. De crematoria erkennen, bevestigen en respecteren de rol van de uitvaartondernemers als go-between tussen de families en het crematorium. Zo bewijzen de crematoria dagdagelijks dat er zinvol samengewerkt wordt tussen deze openbare instellingen

en de private (uitvaart) ondernemingen, zowel grotere groepen als kleinere zelfstandigen. Ieder binnen hun rol en taakstelling, en met volle garanties voor de autonomie van elke ondernemer.

Doorheen de jaren is een duidelijke modus vivendi verzekerd, vanuit een wederzijds respect voor elkaars opdracht.

De uitvaartondernemers staan de families bij in alle logistieke en praktische aspecten van de uitvaartzorg: transport overledene, lijkverzorging en -presentatie, administratieve aangiftes, enz. Verder begeleiden de ondernemers de families bij hun keuzes van kisten, van urnes, van bloemen, van asbestemming, van gedenkstenen of -juwelen, ed.... Uit respect voor de rol van de uitvaartondernemer zal het crematorium zelf geen (commerciële) initiatieven ontwikkelen op dergelijke producten. Net zoals de Vlaamse crematoria ook niet zelf de volledige uitvaartverzorging gaan organiseren, zoals bv. wel het geval is in de ons omgevende landen.

3.4 Sociale opdracht

Een overlijden, met alle bijhorende regelingen, is vaak een dure zaak voor de families. De crematoria hebben daarbij een prijsregulerende rol. Als openbare crematoria zijn zij ertoe gehouden om de dienstprijzen op een sociaal, verantwoord niveau te houden. Dit gecombineerd met een transparante en stabiele prijszetting die ver onder het niveau van onze buurlanden blijft. Daarenboven hebben de lokale besturen een sociale opdracht om te voorzien in de uitvaartkosten van behoeftigen. Ppsilon voorziet in dat geval, als steun voor haar

aangesloten vennoten-gemeenten, een verregaande tussenkomst in de crematiekosten. Voor de crematie van een erkende behoeftige rekenen we aan het betreffende gemeentebestuur/OCMW slechts de marginale kost door van 75 euro, in plaats van het normale crematietarief van 515 euro.

3.5 Ecologisch bewustzijn

De klimaatgevoeligheid en het ecologisch bewustzijn zijn ook steeds sterker aanwezig in het crematiegebeuren. Dit leidt tot permanente innovatie omtrent het crematieproces zelf, slimmer energiegebruik, het zoeken naar technische alternatieven voor de gasverbranding bij crematie, hergebruik van restwarmte, het werken aan steeds cleanere emissies.

Ook bij de asbezorging zien we nieuwe ontwikkelingen omtrent biodegradeerbare urnen, ecologisch begraven, e.d. Samen met de vennoten-gemeenten moeten we blijven investeren in de best beschikbare milieutechnieken en ecologische praktijken.

3.6 Digitale transformaties

De digitale-maatschappij ontwikkelt zich exponentieel. Dagelijks ontwaren we nieuwe toepassingen van e-commerce, e business, e-government, e-learning, e-working, e-media, e-etc. Deze toepassingen houden legio kansen in voor een verbeterde dienstverlening, waarbij afstand of fysieke nabijheid onbelangrijk worden.

Binnen de crematoria is reeds geïnvesteerd in een digitale organisatie: reservaties, administratie, betaalverkeer, signalisatie en routing, ed. Toch blijven nog belangrijke werven open, vaak in samenwerking met andere overheden en/of bedrijfssectoren. We denken aan digitale overlijdensaangiften, track-and-tracing van overledenen en assen, permanente milieutechnische check-points,....

3.7 Efficiëntie / krachtenbundeling / interbestuurlijke samenwerking / partnerschappen

Binnen de maatschappelijke dienstverlening is het streven naar efficiëntie door krachtenbundeling een vast adagio. Ook de openbare crematoria, verenigd binnen de vzw VNOC, zoeken naar efficiëntiewinsten door gecentraliseerde gemeenschappelijke bestellingen, door het delen van ontwikkelingskosten, door

het delen van expertise en gespecialiseerde medewerkers, ook door onderlinge samenwerking en assistentie.

De vraag stelt zich of een verdere vorm van fusie of krachtbundeling zinvol kan zijn, telkens met respect voor de lokale eigenheid van elk crematorium.

4 Evaluatie aanbevelingen beleidsplan 2013-2018

Het beleidsplan 2013-2018 formuleerde 14 aanbevelingen. Vele ervan zijn opgenomen en gerealiseerd. Enkele zijn om diverse redenen anders geëvolueerd. We overlopen deze aanbevelingen.

Dialogo met nieuwe gemeenten (Ieper, Izegem, Ingelmunster, etc.): uitnodiging tot aansluiting bij Ppsilon

Deze dialoog werd nog niet geactiveerd, in eerste instantie omwille van de juridische onzekerheden die tot begin 2018 nog reëel waren. In tweede orde ook omwille van de onzekerheid over de toekomstige verdere groeiambities (tweede crematorium?) voor Ppsilon.

Er kan best uitgekeken worden om een bredere uitnodiging tot aansluiting uit te spreken, in het licht van de noodzakelijke vernieuwing/verlenging van de intergemeentelijke vereniging (2023) en van de eventuele keuze voor de oprichting van een tweede crematorium.

Beheersen van de bestuurskost: vergaderfrequentie reduceren

Bij aanvang van de nieuwe legislatuur, in 2013, beslisten de bestuursorganen om de vergaderfrequentie met ca. een derde te verminderen.

In 2018 werd, conform het Decreet Lokaal Bestuur, een grondige statutaire hervorming doorgevoerd met afschaffing van het directiecomité en met een grondige vermindering van het aantal bestuursmandaten in de raad van bestuur. Dit alles zou de bestuurskost meer dan halveren.

Introduceren digitale rapportering naar gemeenteraden

De huidige communicatiekanalen naar de gemeenten-vennoten verlopen reeds grotendeels digitaal. De officiële mededelingen (bv. de uitnodiging met agenda van jaarvergaderingen) worden echter nog steeds op papier aangetekend toegestuurd. Naar de toekomst kan ook hier nog efficiëntiewinst geboekt worden, door resoluut en volledig te kiezen voor een gecertificeerde digitale communicatie met de gemeenten en met de bestuurders.

In gebruik nemen onthaalgebouw voor familieontmoetingen/koffietafels

Het onthaalgebouw Horizon is opgericht in 2013 en in gebruik genomen sinds april 2014. Sindsdien verzorgden we reeds 754 koffietafels, goed voor 23.701 gasten.

Met zo'n drie à vier koffietafels per week komen we nog niet aan de initiële ambitie van dagelijks gemiddeld één koffietafel. Er dient verder overwogen te worden of we deze activiteit in de huidige vorm blijven behouden, dan wel of er bijstellingen kunnen zijn aan het concept of aan de dienstverlening.

Kritische energiescan in functie van reductie energiekost en maximaliseren warmterecuperatie

Door een permanente waakzaamheid in functie van het optimaliseren van het energieverbruik, slaagden we erin om het gemiddeld gasverbruik te reduceren van 40 m³/crematie naar 29 m³/crematie.

Ook de globale energiefactuur daalde in de voorbije jaren met ca. 20%, door de gemeenschappelijke tariefonderhandelingen met de koepel van crematoria.

Ten slotte zal binnenkort ook de restwarmte hergebruikt worden. Vandaag ligt de bouwaanvraag voor een warmtenetverbinding met de KULAK-campus. Daarmee wordt UITZICHT het eerste crematorium in België met een extern warmtenet.

Geleidelijke aangroei van personeelsgroep

In de voorbije zes jaar is het team van Pilon/UITZICHT geleidelijk uitgegroeid van 6 naar 12 medewerkers. Daarenboven doen we bij occasionele pieken beroep op enkele uitzendkrachten voor technische of logistieke assistentie. Met dit team hebben we een voldoende stabiliteit en kwaliteit om de globale dienstverlening goed te verzorgen. We voorzien op korte termijn nog een beperkte uitbreiding met één technisch operator.

Kritische evaluatie en bijsturing rechtspositieregeling

In 2018 is de rechtspositieregeling van het personeel van Pilon grondig bijgestuurd. Dit in afstemming met de VNOC. Hierbij werd gestreefd naar een correcte inschaling van de gelijkwaardige functies binnen alle VNOC-crematoria, en dit telkens ook in lijn met de weddebarema's bij de lokale besturen.

Shared services ontwikkelen met de Vlaamse crematoria

In de voorbije jaren hebben de Vlaamse openbare crematoria, verenigd binnen de VNOC-koepel, meerdere gemeenschappelijke bestellingen uitgevoerd: energiecontract, ontwikkeling/beheerssoftware, bestelling van urnen, bestelling van reagentia voor filterzuivering, emissiemetingen, ed. Dit is reeds een mooie aanzet tot krachtenbundeling en prijsreductie, maar nog wat (te) vrijblijvend. Kunnen we verdere stappen zetten naar een intenser structurele samenwerking over alle Vlaamse openbare crematoria?

Inzetten op positieve communicatie

Nadat UITZICHT in de periode 2008-2013 al te vaak negatief in de pers kwam, omwille van de juridische disputen omtrent de bouw- en milieuvergunningen, is dit in de voorbije jaren totaal omgeslagen. Enerzijds door de opeenvolgende succesvolle afwikkeling van de juridische betwistingen, en anderzijds door een actieve communicatie rondom de waarden van onze dienstverlening. Dit ook met nieuwe communicatie-dragers en nieuw beeldmateriaal, waarin vooral de menselijke dienstverlening centraal staat.

Ook positieve berichtgeving in de pers, bv. naar aanleiding van schenkingen van inkomsten uit metaalrecyclage aan het project Koester/Kinderkankerfonds, dragen bij tot een gunstige beeldvorming.

Verbreiding van de publieksactiviteiten in de sfeer van rouw en afscheidsbeleving

Naast het verzorgen van uitvaartdiensten wil UITZICHT ook de plek zijn waar mensen terecht kunnen voor een brede culturele beleving rond rouw en afscheid.

Dit leidde tot enkele activiteiten in de sfeer van muzikale en/of poëtische evocaties, vooral in de aanloop naar 1 november.

Toch blijft deze verbreding nog eerder beperkt. Er dient geëvalueerd of we in de verdere toekomst willen inzetten op meer publieksactiviteiten buiten de klassieke uitvaartdiensten.

Ontwikkelen nieuwe afscheidsvormen: ecologisch urnenpark, verstrooiing aan het water

Enkele experimentele projecten rond ecologische urnenbossen zijn in ontwikkeling bij verscheidene gemeentebesturen. Dergelijke projecten werden tot nog toe niet zelf ontwikkeld vanuit Pilon/UITZICHT. Wel spelen we in op de vragen en noden vanuit de gemeentebesturen, door bv. het aanbieden van biodegradeerbare urnen.

Kredietherschikking binnen een gezonde financiële termijnplanning

Sinds 2015 werd gezocht naar een meer professionele ondersteuning van het financieel beleid, door het inschakelen van een extern accountancybureau.

In 2017 werd een belangrijke kredietherschikking gerealiseerd, in samenwerking met de huisbanken Belfius en ING. Hierdoor kon onze jaarlijkse rentelast met ca. 25% verminderd worden. Onze globale schuldgraad nam af van 10,6% in 2015 naar 6,3% in 2018.

De kredietherschikking kon worden gerealiseerd door de gestabiliseerde juridische situatie enerzijds, en door de opeenvolgende gunstige financiële exploitatieresultaten anderzijds. (zie ook verder supra 5.)

Juridische rust

Reeds in 2008 startten enkele bewoners uit de ruimere omgeving juridische procedures op met als doel de bouw- en milieuvergunning van het crematorium te vernietigen. Op 1 maart 2018 nam de Raad van State hierover een finale beslissing. Hierin werd finaal bevestigd dat Pilon zijn diensten aanbiedt op een milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde manier.

De uitspraak van de Raad van State en onze blanco milieurapporten bieden perspectief voor een duurzaam voortbestaan van onze werking op Hoog Kortrijk. Dit geeft de nodige stabiliteit en rust om onze dienstverlening in alle sereniteit verder uit te bouwen, ten dienste van families in moeilijke omstandigheden.

Middellange-termijnperspectief: voorbereidingen tweede crematorium

Als we verder rekening houden met de regionale bereikbaarheid, in een streven naar een crematoriumvoorziening op maximum 30 km afstand van de woonplaats, dan blijft er nog een blinde vlek in de Westhoek.

Pilon blijft ervan overtuigd dat er op middellange termijn, perspectief 2024, nood zal zijn aan een bijkomend, kleinschalig crematorium in de regio Wervik-Ieper-Poperinge. Een bijkomend crematorium moet op termijn ook de druk afnemen op het huidige crematorium te Kortrijk.

In afwachting van de opstart van het nieuwe crematorium in Oostende najaar 2019, houden wij het nog voorzichtig bij verkenningen naar potentiële locaties en investeringsmodellen voor een tweede crematorium in het Pilon-werkgebied. Aan het toekomstig bestuur om te gelegener tijd de nodige knopen door te hakken.

5 Financiële resultaten 2013 – 2018

5.1 Publieke opdracht zonder winstmaximalisatie

Bij de oprichting van Pilon, hebben de stichtende gemeenten uitdrukkelijk gestreefd naar een maatschappelijk zinvol project dat bij voorrang gericht is op een publieke dienstbaarheid in bijzondere omstandigheden.

Opdat een intergemeentelijk samenwerkingsverband met ingang vanaf het aanslagjaar 2016 aan de rechtspersonen-belasting onderworpen zou blijven, mag zij geen winstgerichte ondernemingsactiviteit exploiteren.

De Dienst Voorafgaande Beslissingen in Fiscale Zaken (FOD Financiën) erkende dat Pilon voldoet aan de beide wettelijke voorwaarden:

- Pilon houdt zich niet bezig met verrichtingen van winstgevende aard.
- Pilon exploiteert geen (handels)onderneming.

Deze houding sluit ook aan bij de Vlaamse regelgeving, die het crematiegebeuren uitdrukkelijk en exclusief heeft gereserveerd als een openbaar initiatief, in handen van gemeenten en/of intergemeentelijke verenigingen. Het organiseren en begeleiden van uitvaartdiensten moet immers een niet-commerciële activiteit zijn die van een zuiver levensbeschouwelijke en/of maatschappelijke aard is.

Uit de werking van het intergemeentelijk samenwerkingsverband blijkt ontegensprekelijk dat er geen verrichtingen van winstgevende aard worden gesteld, noch op enige wijze winstmaximalisatie wordt nagestreefd. De werking van Pilon wordt volledig zelf gedragen vanuit de betaalde dienstverlening. Het verzorgen van crematies, het begeleiden van uitvaartdiensten en het aanbieden van koffietafels worden verzorgd aan correcte, sociaal verantwoorde kostprijzen. Vanuit maatschappelijk oogpunt streven we naar een stabiele en transparante prijszetting, aan een zo laag mogelijke kostprijs (break-even). Dat blijkt ook uit de gehanteerde tarieven. Met een basistarief van 515 euro/crematie zitten we onder het Belgische gemiddelde, en blijven we ver onder het niveau van onze buurlanden. Zo ook wordt de crematie van een OCMW-behoefte aan een heel lage prijs uitgevoerd.

De raad van bestuur en de algemene vergadering versterkten de basishouding nog door statutair vast te leggen dat er geen winstdividenden kunnen uitgekeerd worden aan de gemeenten-vennoten.

5.2 Een gezonde bedrijfsvoering

De werking van Pilon steunde op een oorspronkelijke financiële inbreng van de vennoten-gemeenten. Samen brachten zij voor 2.122.900 euro kapitaal in, ofte 5 euro per inwoner.

Na de opstartjaren 2005-2010 wordt de werking van Pilon nu volledig zelf gedragen zonder bijkomende steun vanuit de vennoten-gemeenten.

Bij de opmaak van het financieel meerjarenplan, begin 2013, kende Pilon nog een financieel opstart-tekort. De vele voorbereidende kosten en investeringen uit de opstartjaren hadden een gecumuleerd tekort opgeleverd van –395.685 euro. De ambitie in het meerjarenplan was om dit tekort volledig weg te werken tegen eind 2020.

Een gezonde bedrijfsvoering, samen met een onverhoopt snelle groei van het aantal crematies, hebben geleid tot een versnelde aanzuivering van de

oorspronkelijke tekorten. Medio 2017 waren de gecumuleerde resultaten break-even. Eind 2018 boekte Pilon reeds een positieve reserve van 517.159 euro.

Conform de engagementen van de gemeenten-vennoten, onder meer naar aanleiding van de fiscale ruling in 2016, worden de reserves voorbehouden voor de verdere uitbouw van de dienstverlening van Pilon. Dit enerzijds om een buffer aan te leggen voor toekomstige investeringen in nieuwe technieken en onderhoud van gebouwen; anderzijds voor de noodzakelijke capaciteitsuitbreiding op middellange termijn.

Een eerste bijkomende investering is alvast gepland in 2019 met de uitbouw van bijkomende opslag-kelderruimtes, en van een koelkamer voor 24/7-onthaal. Voorziene investering ca. 350.000 euro.

Financiële kengetallen	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Evolutie jaarresultaten							
Jaarresultaat	-187.795	78.240	32.484	92.323	98.002	227.511	384.069
Gecumuleerd resultaat	-374.279	-296.039	-263.556	-171.232	-73.230	+154.280	+538.350
Financiële ratio's							
Liquiditeit – current ratio	5,52	1,82	2,55	3,57	2,73	2,58	3,48
Solvabiliteit	34,6%	36,0%	38,8%	39,8%	41,4%	43,8%	48,0%
Schuldgraad	17,2%	13,2%	12,1%	10,6%	9,7%	7,1%	6,3%
Personeelskost t.o.v. Omzet	31,1%	26,8%	28,3%	29,0%	32,5%	26,9%	30,1%
Return on Investment	-13,4%	5,4%	2,0%	5,7%	5,5%	11,6%	20,8%

De globale financiële situatie van Pilon is behoorlijk gezond, getuige de ratio's die beduidend boven een gemiddelde gezonde bedrijfsvoering zitten. Door een herschikking van de kredieten kon de schuldgraad verminderd worden naar nauwelijks 6%.

De toenemende personeelskost, door een geleidelijk aangroeiend personeelsteam en door de normale loonindexeringen en anciënniteitsgroei, blijft vrij stabiel rond de 30% van de omzet. De opeenvolgende gunstige resultaten dragen bij tot een sterke toename van de return-on-investment.

6 (Nieuwe) uitdagingen 2019 - 2024

Tijden veranderen, mensen hebben andere noden, de wereld evolueert. De komende jaren moet Pilon enkele strategische beslissingen nemen. De nieuwe bestuursploeg van Pilon zal dan ook meerdere vragen moeten onderzoeken, bij de opmaak van hun nieuw beleidsplan 2019-2024.

Een kleine greep uit waar we voor staan:

1. Hoe gaan we om met het stijgend aantal crematies? Is een tweede crematorium in het Pilon-werkingsgebied het juiste antwoord? Wachten we de impact van het nieuwe crematorium in Oostende af? Is de oprichting van een kleinschalig crematorium met een beperkte capaciteit een optie? Zetten we een gezamenlijk project op met bureaus uit Henegouwen of Noord-Frankrijk?
2. Krachtenbundeling tussen openbare crematoria kan bijdragen tot een efficiëntere inzet van middelen en personeel. Kunnen we meer en beter samenwerken op Vlaams niveau? En hoe waarborgen we dan de lokale eigenheid, met de rol van de lokale vennoten-gemeentebesturen?
3. Als openbare instelling zonder winstoogmerk vervullen we een maatschappelijke opdracht binnen een financieel gezonde dienstverlening. Hoe ambitieus kunnen we zijn op vlak van financiële fondsenopbouw? Kunnen we reserves aanleggen? Hoe groot? Met welke bestemming?
4. Is de omschakeling van gas naar elektriciteit voor crematie aangewezen vanuit klimaatzorg? Hoe kunnen we de uitvaartsector aanzetten om enkel milieuvriendelijke kisten aan te bieden? Moeten we crematie op zich in vraag durven stellen? Moeten we ons voorbereiden op een omschakeling naar andere ecologisch verantwoorde technieken?
5. Hoe omgaan met nieuwe ecologische verwachtingen zoals urnenbossen of met nieuwe rituele omgangsvormen zoals openlucht-afsheidsdiensten?
6. Hoe omgaan met nieuwe technologieën op vlak van beeld/geluid/informatisering bij de uitvaartceremonies? Moeten we telkens blijven investeren in de modernste en nieuwste toepassingen? Moeten we de concurrentie aangaan met de nieuwe generatie (private) uitvaartbureaus?
7. In ons land overhandigen we de as van een overleden persoon op de dag van de uitvaart. Dit stelt vaak bijzondere logistieke uitdagingen aan de crematoria. Is het denkbaar dat men de asurne pas na enige tijd geeft aan de nabestaanden? Is dit een goede oplossing voor families die op deze manier de tijd krijgen om rustig na te denken over de asbestemming van hun dierbare? Zorgt dit bij de crematoria voor een optimalisatie van de planning en werking van de technische installatie?
8. De gemiddelde leeftijd binnen het Pilon-team is relatief hoog. In het komend decennium gaat een op drie van de huidige medewerkers met pensioen. Hoe kunnen we tijdig de organisatie versterken en verjongen. Is Pilon een voldoende aantrekkelijke werkgever? Welke middelen zetten we in om de juiste mensen aan te trekken, en te behouden?
9. Vandaag ontbreekt het in Vlaanderen aan een duidelijke norm en garanties voor een kwaliteitsvolle dienstverlening in de uitvaartzorg waar de nabestaanden – lees: de consumenten - recht op hebben. Moeten de crematoria samen met de federaties van uitvaartondernemers en met de Vlaamse overheid een kwaliteitslabel invoeren? Met bijgevolg ook een ombudsfunctie en/of geschillencommissie?
10. In 2023 zullen de gemeenten gevraagd worden het verenigd engagement in Pilon te verlengen. Welke perspectieven bieden we aan de gemeenten-vennoten? Hoe kunnen we dit momentum aanwenden om een krachtig en ambitieus toekomstgerichte dienstverlening te schrijven? Stellen we ons open naar nieuwe partners-gemeenten?

Voormelde vragen zijn niet-limitatief, maar kunnen alvast een voorzet zijn tot debat omtrent de nieuwe richtingen in het nieuwe beleidsplan 2019-2024.

PSILON

crematoriumbeheer Zuid-West-Vlaanderen

Psilon - Crematoriumbeheer Zuid-West-Vlaanderen
Ambassadeur Baertlaan 5
8500 Kortrijk
tel 00 32 (0)56 28 29 30
fax 00 32 (0)56 28 18 34
info@psilon.be
